

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Klasa 43 (1)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Avgusta 1929.

PATENTNI SPIS BR. 6235

**Brecknell Munro & Rogers Limited i Henry James Dolman,
Bristol, Engleska.**

Automatski izdavač, pogonjen ubacivanjem kovanog novca.

Prijava od 2. septembra 1927.

Važi od 1. decembra 1928.

Pronalazak se odnosi na svakovrsne automatske izdavače koji se pogone ubacivanjem kovanog novca, a kod kojih izbalansirani micanik prima kroz upustni raskor ili žlijeb pušteni kovani novac, pa se usljed težine ovog novca okrene iz svog normalnog položaja preko drugog ispusnog žlijeba ili u drugi stanoviti položaj, gde kovani novac usljed svoje težine padne dole dok se micanik opet vraća u svoj prvotni položaj, pripravan, da primi novi novac. Predmetom je pronalaska micanik navedene vrsti, koji pronade i vraća kovani novac, čiji je promjer premalen, ili čiji su rubovi glatki ili nedostatno izrezuckani ili koji nije dosta težak.

Prema tomu je micanik u smislu pronalaska sposoban, da u jednu ruku kroz upustni žlijeb uništi kovani novac primi, da se usljed težine novca okrene nad drugi žlijeb i da novac onda upusti u ovaj, ako potonji imade ispravni promjer, ispravno izrezuckane rubove i ispravnu težinu, a u drugu ruku da još prije, nego što stigne do drugog žlijeba, novac ispusti, ako taj novac imade manji promjer, nego što je određen ako rub nije ispravno izrezuckan, odn. da zadrži novac do njegovog oslobođenja s drugim sredstvima, čija težina ne dostaje, da micanik okrene do drugog žlijeba, iz čega se micanik ispusliviši novac jednim ili drugim od spomenutih načina, pod djelovanjem sile teže vraća u svoj normalni

položaj, pa je opet spreman, da primi novi novac. Micanik je providen hvataljkama, koje drže samo ispravno obrubljeni novac stanovita promjera, pa ga donošaju u položaj, gde ga ispuštaju u žlijeb ili kanal, iz kojega dolazi do ispusnog mehanizma aparata, koji može da bude izveden koji mogu poznatim i shodnim načinom. Ako se želi, može zadnji spomenuti žlijeb ili kanal biti izrađen tako, da se preteški novac otprema u priključni žlijeb ili u koji drugi dio aparata.

Izbalansirani micanik u smislu pronalaska dade se upotrijebili i skupa s poznatim uređajima, koji služe tomu, da se kovani novac ili pločice, n. pr. probušeni novac ili pločice, krivotvoreni novac ili novac i pločice, koje su pretanke ili predebele, iznađu i povraćaju.

Pronalazak opisali će se pomoću nacrtu gde Fig. 1 prikazuje u narisu uređaj s izbalansiranim micanikom u smislu pronalaska, koji služi za preispitivanje kovanog novca i za unašanje ispravno obrubljenog novca u žlijeb ili kanal, koji ih vodi do ispusnog mehanizma (koji se u dole opisanom primjeru pogoni povlakom), dok neobrubljeni ili neispravno obrubljeni novac ili takav s premalnim promjerom ili prelagani pušta u drugi dio uređaja; dio uređaja, gde je predviđena ta sprava za ispitivanje novca, prikazan je u prerezu. Fig. 2 je jednaki pogled kao fig. 1 ali se tu micanik

nalazi u drugom položaju. Fig. 3 je poprečni prerez prema crti A—B na Fig. 4 i 5 poprečni su prerezi prema crtama C—D i E—F na Fig. 2.

Uređaj za preispitivanje novca sastoji se iz koso prema dolje upravljenog dijela 1, koji je na nutarnjoj strani obočja 2 sprave pričvršćen u jednoj liniji s upustom 3 za kovni novac, i iz organa 4 koji je pomoću svornika 5 uzgobljen na dijelu 1 oba dijela 1 i 4 smještena su tako, da, kada se zamašni dio 4 nalazi u svom normalnom ili zatvorenom položaju, suprotne plohovih dijelova tvore žlijeb 6 za prolaz novca, od kojega je jedan prikazan kod x na Fig. 1 odn. Fig. 2. Pri tom je predviđen uređaj za pronalaženje i odbijanje lošeg novca ili pločica, koji dođu u žlijeb 6 a sastoji se iz kraka 7 namještenog kod 8 na zamašnom dijelu 4 čiji prst 7a kroz prorez 4a ovoga dijela 4 siže u žlijeb. Čeonu rub novca ili pločice, koja se pomiče napravo u upusnom žlijebu, dolazi na prst 7a zamašnog kraka 7 i okreće ga oko njegovog zamašnog čepa 8; prst 7a onda se lahko priliježe uz postranu plohu novca ili pločice. Ako po-tonja nije probušena, onda se duž žlijeba 6 pomiče dalje sasvim nezavisno o tom, da se prst 7a zamašnog kraka na nju naslanja. Ako je naprotiv novac ili ploča probušena, kako n. pr. prikazuje x' na Fig. 3, uđe prst u tu rupu i zapriječuje timenovcu daljnje pomicanje u žlijebu; ako se sada zamašni dio 4 okrene oko svoga čepa 5 onda probušeni novac usljed djelovanja sile leže padne na dio sprave, od kuda, ako se želi, dolazi u ispusni ili izbacni žlijeb (koji nije prikazan). Kroz zamašni krak 7 prolazi poprijeko zalik 7b s kojim dolazi u dolik vanjska strana zamašnog dijela 4 pa se usljed toga pokreće i krak, kada se ovaj dio okreće.

Micanik 4 može se oko svog čepa 5 okretati pomoću kakovog god uređaja, n. pr. tim, da se njegov krak 4b pomoću skret-nica i poluga spoji s poteznim gumbom, koji se daje toliko izvući napolje, da se micanik 4 okreće protiv djelovanja pera 9 i pusti da padne novac ali, koji se ne da izvući toliko, da bi pri tom mogao ispasti iz aparata svešćić ili drugi predmet.

Krivotvoreni novac ili ploče iz magnetične kovine također se pronadu i odbijaju; to se zbiva pomoću na micaniku 4 regulatorno postavljenog potkovastog magneta 10 čiji krajevi leže tik do puła novca x (vidi osobito fig. 4) tako da magnet pridrži novac ili ploču iz magnetski privlačivog metala, kad prolazi kroz žlijeb 6.

Kada se micanik 4 okrene oko čepa 5 dolazi po magnetu 10 držani krivi novac u dolik s prstom 11 učvršćenog dijela 1 koji

prst siže prema dolje između krakova magneta 10 usljed čega se krivi novac skine s magneta i padne na predspomenuti dio sprave, od kuda, ako se želi, dolazi u ispusni ili izbacni žlijeb.

Donji dio žlijeba 6 na kojem idu novci ili pločice, sastoji se iz letvice 4d, koja je smještena na nutarnjoj strani micanika 4 a prislanja se uz stik 12 učvršćenog dijela 1 ovaj se stik daje tako namiješlati, da između suprotnih ploha učvršćenoga dijela i letvice ostane međuprostor 6a (Fig. 4), kroz koji se klizaju novci ili pločice, koji imaju manju od određene debljine, pa padaju na predspomenuti dio sprave, od kuda dolaze u ispusni odn. izbacni žlijeb.

Povraćanje novca ili pločica, koje imaju preveliki promjer, daje se izvađati time načinom, da se dužina upusnog proreza 3 načini točno jednaka promjeru novca, za koji je sprava opredijeljena; do potrebe može učvršćeni dio 1 imati rebro 1a koje strši unutra, a leže do gornjega kraja upusnog proreza i saraduje sa unutra izbočenim dijelom 4c na micaniku 4; ovaj se unutra izbočeni dio nalazi na donjem kraju upusnog proreza, a razmak između suprotnih ploha rebra 1a i dijela 4c točno je jednak promjeru novca, za koji je sprava određena, pa zato nemože novac s većim promjerom proći. Kao daljnje zaštitno sredstvo protiv prevelikih komada novca ili pločica može se učvršćeni dio 1 providiti s namjestivom napravom, n. pr. vijkom, na kojem zapinje rub prevelikih komada novca, pa im je stoga spriječen prolaz kroz žlijeb 6 i kada se okrene micanik 4 padnu na ovaj dio sprave, od kuda dospiju u izbacni žlijeb. Namjestni vijak može shodno da bude vijak 13 (Fig. 4), koji spaja dio 11 sa predspomenutim učvršćenim dijelom 1.

Novac ili pločica, što ostavljaju izlazni kraj žlijeba 6 dolaze u micanik, koji se sastoji iz polukružnog ili lučnog dijela 14 iz čije sredine ide prema vani krak 15 pomoću kojega je micanik spojen s nosačom 16 micanika 4. Krak 15 produžuje se u vijčano vreteno 17 na kojem je namjestivi protuuteg 18 koji normalno imade tendenciju, da micanik skreće u položaj, prikazan na Fig. 1 u kojem je micanik spreman, da primi novac ili pločicu, što dolazi iz žlijeba 6. Na jednom kraju polukružnog ili lučnog komada 14 smješten je zamešano popustljivi prst 19 kojionda dolazi u zahval sa izupčanim rubom novca, ako ovaj imade ispravni promjer; na drugom kraju komada 14 smješten je zamašno drugi popustljivi prst 20 na koji djeluje pero 21. Ovi popustljivi prsti 19 i 20 hvataju izupčani rub novca s ispravnim promjerom tako, da se taj novac zadržava u micaniku, dok se ovaj okreće oko svojeg čepa 22. Ovo se okretanje proizvada po te-

žini novca, koja je veća od težine protuutega. Usljed ovoga okretanja micanika done se novac nad drugi žlijeb 23 koji je pričvršćen na učvršćenom dijelu. Kada se je micanik okrenuo u potrebni, na fig. 2 prikazani položaj, da pusti novac u drugi žlijeb, dolazi stik 20a prsta 20 u kontakt sa slikom 24, koji je namjestivo pričvršćen na žlijebu, usljed čega se prst okrene oko svoga čepa protivno djelovanju pera 21 pa stoga ispusti novac, koji onda usljed svoje težine padne u drugi žlijeb i kroz ovaj dolazi do poznatog ispusta na povlak (koji nije prikazan).

Akoprem su gore opisani uređaji vrlo prikladni za hvatanje ispravno obrubljenog novca, jasno je, da pronalazak nije ograničen na ove specijalne uređaje, jer se naravno mogu uzimati i drugi uređaji za hvatanje, a da se time ne izađe iz okvira pronalaska. Lučni dio 14 providen je na svom srednjem dijelu s parom lisnih pera 25 koja iskaču prema unutra, a tvore ne samo vodove za centriranje novca u micaniku, te time olakočuju hvatanje po prstima 19 i 20 već koja služe i tomu, da spriječe, da novac ne bi na strani pao dole. Kada pločica ili novac s manjim promjerom, nego što je za aparat opredijeljen, ili novac ili pločica s ravnim ili nesavršenim izupčanjem dođe u micanik, ne će ju tamo prsti 19 i 20 zadržati, pa kada se micanik pod težinom ovakvog novca ili pločice okreće, padne ova još prije nego što je micanik došao u položaj, naznačen na Fig. 2 iz njega napolje na mjesto sprave od kuda, ako se želi, dolazi u ispusni žlijeb. Protuuteg 18 reguliran je tako, da se micanik 14 samo onda kreće do položaja iznad žlijeba 23, ako je uhvaćen novac ispravne težine ili teži. Novac ispod težine, a izupčan ne bi micanika kretao ili ga ne bi kretao dostatno da bude omogućeno predanje novca u žlijeb 23 i kod kretanja micanika 4 odnosno na stabilni dio 1 izbacio bi se prelagani novac iz micanika, pa bi, ako se to nije dogodilo već prije, pao na rečeni dio sprave, od kuda dolazi do ispusnog žlijeba.

Iz kraka 15 micanika izlazi molika 28, koja služi tomu, da zapriječi funkcioniranje aparata usljed umetanja prelaganog novca, uzastopce. Kada se kroz upusni prorez 3 upusti prelagani novac, prođe ovaj kroz žlijeb 6 do micanika pa može ovaj djelomično kretati prema položaju, prikazanom na Fig. 2; sad, kad ne bi bilo molke 28 mogao bi doći drugi u upusni prorez umetnuti novac na micanik, pa dovršili njegov okret u položaj prema fig. 2 usljed čega bi prelagani novac sa micanika došao u žlijeb 23 od kuda bi došao do ispusnog mehanizma. Ova se mogućnost sprječava moli-

kom 28 jer ova zadržava drugi krak prorez 3 ubačeni novac u žlijebu 6 pa onda taj drugi novac i molka 28 koji se međusobno zapiraju, sprječavaju daljnje okretanje micanika u položaj prema fig. 2. Mehaniizam onda ostaje u lom položaju doli zatvoren, dok se micanik 4 okreće oko svog čepa 5 pri čem drugi novac padne u ispusni žlijeb i micanik se tako potrese, da se i u njemu pridržani novac ispusti i padne u ispusni žlijeb.

Ako se želi, mogu se i teži novci ili ploče povraćati. To se primjerice daje provesti pomoću otvora u podu žlijeba 23 koji je normalno zatvoren polugom 26 pomoću protuutega, koja je poluga pokretno smještena na žlijebu; protuuteg 27 daje se tako namjestiti, da novci ispravne težine mogu prelaziti preko poluge, a da ju ne kreću, pa doći do ispusnog kraja 23a ovoga žlijeba, dok novci s većom težinom prourokuju okretanje poluge i stime kroz otvor žlijeba 23 padaju dole u onaj dio sprave, iz kojega dolaze u izbacni žlijeb.

Ako se želi, može se netom opisani micanik upotrijebiti za izbiranje nazupčanog novca od nezupčanog ili nesavršeno zupčanog ili novca s manjim promjerom ili manje težine posebno ili u spoju s upusnim žlijebom 6 a mogu se ispustiti uređaji za izabiranje i povraćanje novca ili pločica, koje imaju preveliki promjer ili su predebele, probušene ili iz magnetske kovine izrađene ili koje su pretanke; micanik se može upotrijebiti i za to, da se uvijek samo jedan novac iz jednoga dijela sprave otprema u drugi i time daje sigurnost, da će uvijek proći samo jedan novac istovremeno, tako da je uklonjena opasnost zabrtvenja ispusne sprave usljed dvaju ili više komada novca.

Opaua se, da je poznata sprava za ispitivanje ruba novca obzirom na njegov obrub, kod koje se izupčani novac melne u žlijeb, kroz koji dolazi do ispusnog mehanizma automatskog izdavača, dok nenazupčani novac ide k drugom žlijebu, od kuda se vraća onom, koji ga je umetnuo.

Patentni zahtevi:

1. Izbalansirani micanik za automatske izdavače, pogonjene umetanjem kovanoga novca, za primanje kroz žlijeb umetnutog novca, koji svojom težinom okreće micanik preko ili prema drugom žlijebu, u koji onda upadne, iza čega se micanik automatski vraća u svoj ishodni položaj, naznačen tim, da micanik samo novac s ispravnim određenim promjerom, savršenim izupčanjem i potpunom težinom otprema do drugog žlijeba i predaje u ovaj, a manji ili nasavršeno izupčani novac već prije nego

što stigne do tog žlijeba izbacuje, a novac, čija je težina nedostalna za okretanje micnika do drugoga žlijeba, pridržava dotle dok se ne oslobode s drugim sredstvima, nakon čega se micnik vraća u ishodni položaj.

2. Micnik prema zahtjevu 1, naznačen tim, da je providen sa dva prstena za hvatanje novca, od kojih je jedan pod učinkom pera, a drugi se podržava u zahvatu sa izupčanjem novca usljed njegove težine tako, da se hvataju samo novci stanovitoga promjera i savršeno izupčani i po okretu micnika puštaju u drugi žlijeb.

3. Micnik prema zahtjevu 2, naznačen tim, da se ispuštanje između prstiju uhvaćenog novca zbiva tako, da se prst, koji stoji pod učinkom pera, dotakne slika i zamahne, kada je micnik došao u stanoviti položaj.

4. Micnik prema zahtjevu 2, naznačen tim, da se prst, koji stoji pod učinkom pera, prilisne uz rub novca, a drugi prst usljed težine novca drži u zahvatu s tim rubom.

5. Micnik prema zahtjevu 1, naznačen tim, da sadrži polukružni ili lučni dio (14), koji u sredini nosi prema vani sižući za-

mašno (kod 22) smješteni krak (15) sa duž vijčanog vretena (17) namjestivim protuutegom (18) a providen je na jednom kraju sa zamašno smještenim prstom (19) a na drugom kraju s prstom (20) koji stoji pod učinkom pera (21).

6. Automatski izdavač sa micnikom prema zahtjevu 1, naznačen tim, da je na dnu drugoga žlijeba (23) ispušten otvor, koji je normalno zatvoren zamašnom polugom (26) opterećenom utegom (27) koja se po preteškom novcu uz otvorenje otvora pomakne tako, da takav novac padne kroz otvor.

7. Automatski izdavač s micnikom prema zahtjevu 1, naznačen tim, da su kod upusnog žlijeba (3) koji vodi do micnika predviđeni uređaji za izbiranje i povraćanje novca, koji prelazi stanoviti promjer ili stanovitu debljinu, koji je krivotvoren što se tiče kovine, ili tanji, nego što je propisano ili probušen.

8. Micnik prema svakom od predašnjih zahtjeva, naznačen tim, da je providen uređajem, n. pr. krakom, koji kod djelomičnog okretaja micnika, prouzročena po novcu manje težine, zatvara pridolazak drugom novcu i sprječava, da se po slijedećem novcu dovrši okretanje micnika.

Fig. 1.

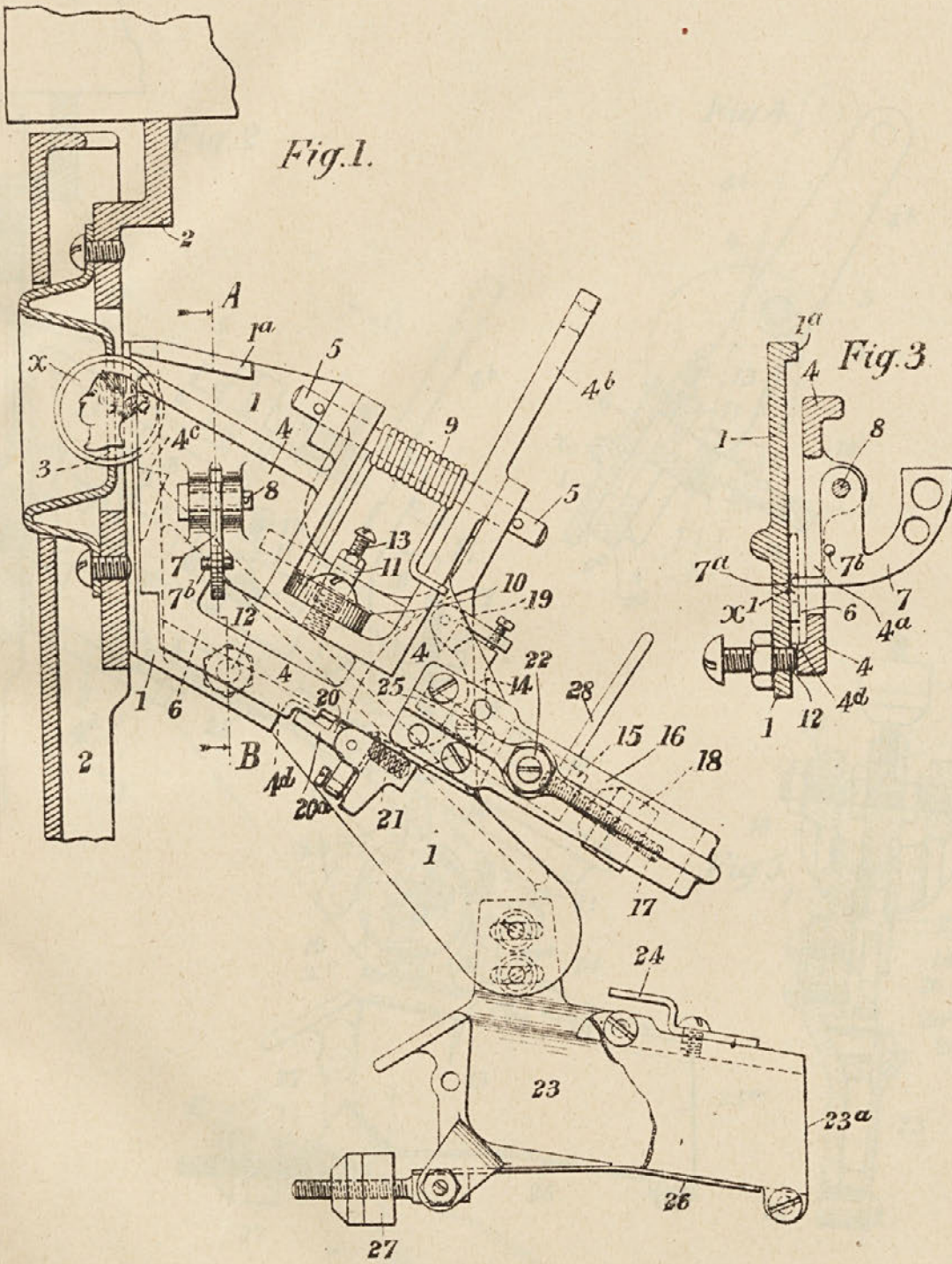

Fig. 3.

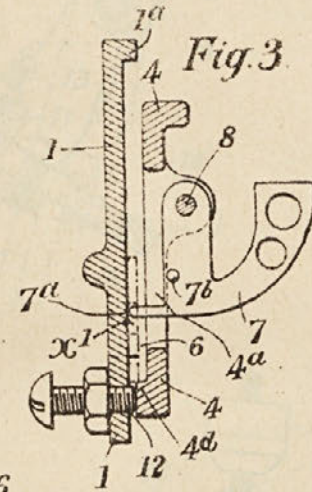

Fig. 2.

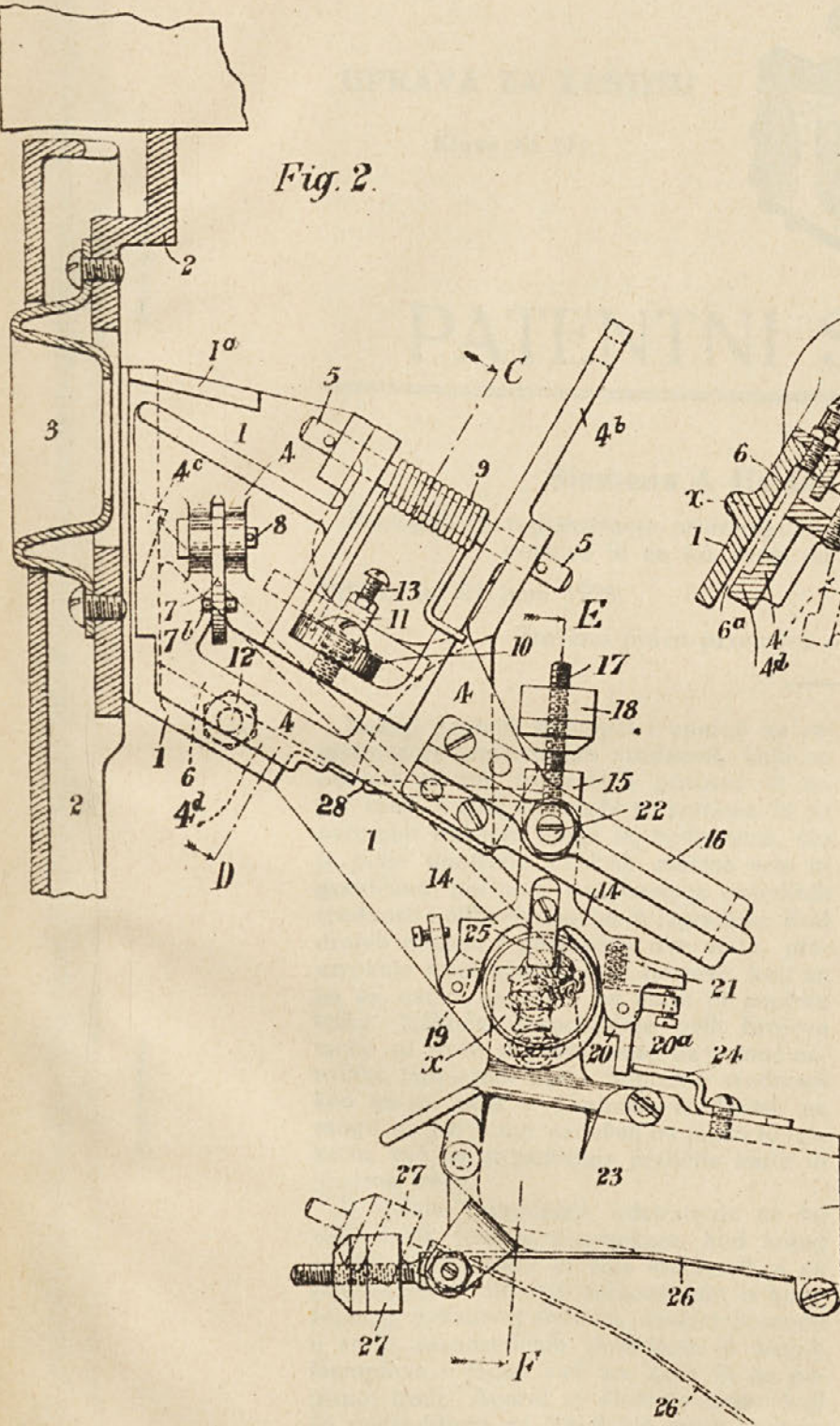

Fig. 4.

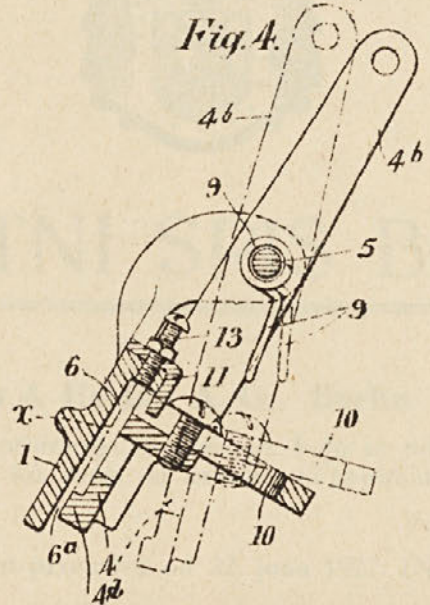

Fig. 5.

